

Referanser: KR 14/19, KR 65/20, KR 59/21, KR 83/21

Arkivsak: 20/03889-72

Saksdokumenter:

KM 24.1/21 Utredning fra kvalifikasjonskravutvalget

Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger

Sammendrag

Kirkemøtet fastsetter tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for de vigslede stillingene i Den norske kirke. Utviklingen i kirke, academia og samfunn har skapt behov for justeringer i alle tjenesteordningene. Kirkerådet nedsatte derfor i 2019 et utvalg som gikk gjennom kvalifikasjonskravene for alle de kirkelige stillingene. Utvalget leverte sommeren 2020 en utredning som i første rekke foreslo endringer i kvalifikasjonskravene for prester. Utredningen ble sendt på høring sommeren og høsten 2020. Høringen gav i stor grad tilslutning til utvalgets forslag. Unntaket var muligheten for en godkjenning på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner, som et stort antall høringsinstanser ønsket å beholde. Kirkerådets forslag følger opp signalene fra høringen og beholder en mulighet for å bli godkjent på bakgrunn av særskilte kvalifikasjoner. Denne muligheten utvides til å også å gjelde for de andre profesjonene, og regler om dette gis i et eget regelverk. For øvrig innarbeides kvalifikasjonskravene for prester i tjenesteordningen, slik det også er for de andre profesjonene.

Dagens tjenesteordninger er hjemlet i tidligere kirkelov. Disse ordningene må derfor av regeltekniske grunner oppheves, og nye tjenesteordninger må vedtas på ny i sin helhet, med hjemmel i kirkeordningen. (jf. også KM 20/21 «Det kirkelige regelverket – forankring og fornyelse etter kirkelovens opphevelse»). Kirkerådet vil imidlertid påpeke at det ikke legges opp til andre endringer i tjenesteordningene enn de som er behandlet i foreliggende sak, dvs. tjenesteordning for menighetsprester § 3 og § 4 i de andre tjenesteordningene. I Kirkemøtets forretningsorden § 2-4 heter det at «Hvis Kirkemøtet i slike saker ønsker å vedta et forslag som ikke er tilstrekkelig utredet, skal saken sendes tilbake til Kirkerådet for nærmere utredning før endelig vedtak.»

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

1. Forskrift 11. april 2016 nr. 1810 om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke oppheves.
2. Tjenesteordning 11. april 2016 for menighetsprester oppheves.
3. Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav 20. november 2004 for kateketer oppheves.
4. Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav 20. november 2004 for diakoner oppheves.
5. Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav 20. november 2004 for kantorer oppheves.
6. Kirkemøtet ber Kirkerådet styrke tilrettelegging for at personer over 35 år skal kvalifisere for vigsling til diakon, kantor, kateket og prest.
7. Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide en ordning for prest under utdanning.
8. Kirkemøtet vedtar med hjemmel i kirkeordning for Den norske kirke § 39 fjerde ledd:

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester

§ 1. Denne tjenesteordningen gjelder for menighetsprester som tilsettes av bispedømmerådet. Som menighetsprest regnes sokneprest, prostiprest og kapellan. Tjenesteordningen gjelder også for andre ordinerte prester så langt den passer.

§ 2. Presten skal forvalte Ord og sakrament slik at kristen tro og kristent liv fremmes i menighetene ved å

- a) holde forordnede gudstjenester og forrette kirkelige handlinger,
- b) utføre dåps- og konfirmasjonsopplæring,
- c) utøve sjelesorg og veiledning, gå med dødsbud, reise i soknebud og også ellers besøke syke og
- d) utføre forkynnerarbeid og i samråd med menighetsrådet annet menighetsbyggende arbeid.

Presten skal også utføre andre gjøremål som er eller måtte bli pålagt ved lov eller bestemmelse av Kirkemøtet.

Presten skal forberede ovennevnte gjøremål og sette av nødvendig tid til studium og personlig fornyelse.

Nærmere bestemmelser om omfanget av ovennevnte gjøremål for den enkelte prest treffes av prosten etter samråd med presten. Biskopen kan ved instruks bestemme at enkelte prester helt eller delvis skal fritas for gjøremål som er nevnt i første ledd ovenfor, og tillegges en spesialisert tjeneste.

§ 3. Som prest kan tilsettes person som:

1. har rett til å bruke tittelen cand.theol. og i eller utenfor denne graden har fullført praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høgskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad eller

2. har fylt 35 år på tidspunkt for tilsetting, har fullført mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden har
 - a. 120 studiepoeng, hvorav 30 på mastergradsnivå, innen de tradisjonelle teologiske hoveddisipliner, hvor områdene Det nye testamentet og lutherske bekjennelsesskrifter skal være dekket og
 - b. praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høgskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad.

eller

3. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner.

Personer som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, kan i henhold til tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd tilsettes som prest i Den norske kirke etter egne regler gitt av Kirkerådet.

§ 4. Tilsetting av menighetsprester foretas av bispedømmerådet i tråd med bestemmelsene i personalreglement for Den norske kirke. Tilsetting skjer på de vilkår som gjelder generelt for tilsatte i Den norske kirke. For øvrig skjer tilsetting på vilkår nevnt i utlysningen og med plikt til å rette seg etter denne tjenesteordning og instruks som er eller blir fastsatt.

§ 5. Person som tilsettes i prestestilling uten tidligere å være ordinert, kan ikke tiltre stillingen før ordinasjon er skjedd etter forordnet liturgi. Formaning og løftet i ordinasjonsliturgien er bestemmende for prestens tjeneste og livsførsel.

§ 6. Menighetsprester skal innsettes til tjenesten etter forordnet liturgi.

§ 7. Presten skal utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger. Gudstjenester og kirkelige handlinger forrettes etter de fastsatte liturgier. Liturgier og ordninger kan bare fravikes når de selv hjemler det.

Forrettende prest har ansvaret for å lede forberedelsen og gjennomføringen av gudstjenester og kirkelige handlinger. Presten har i denne sammenheng rett til å treffe beslutning i alle forhold der beslutningsmyndigheten ikke er lagt til andre enn presten.

§ 8. Presten står under tjenstlig tilsyn av biskop. Prosten er sokneprestens og prostiprestens nærmeste overordnede. Soknepresten er kapellanens nærmeste overordnede når ikke annet er bestemt av biskopen. Tjenstlig korrespondanse med høyere myndighet skal gå tjenestevei gjennom nærmeste overordnede.

§ 9. Menighetsprester har ett eller flere sokn som tjenestested (særskilt arbeidsområde) og hele prostiet som tjenstedistrikt, med mindre det følger av arbeidsavtale at tjenstedistriktet skal være en avgrenset del av prostiet.

Bestemmelsen i første ledd om tjenestested gjelder ikke for prostiprester og menighetsprester som er tillagt en spesialisert tjeneste.

Endring av særskilt arbeidsområde eller faste arbeidsoppgaver skjer etter en samlet vurdering der både prestenes, menighetenes og bispedømmets interesser vektlegges.

Før det treffes avgjørelse om endringer i grensene for et tjenstedistrikt, skal saken behandles i samsvar med gjeldende regler om medbestemmelse.

§ 10. Prosten leder prestetjenesten i prostiet og fordeler de oppgaver mellom prostiets prester som ikke allerede er pålagt den enkelte prest ved instruks eller særskilt bestemmelse gitt av høyere myndighet.

Soknepresten leder prestetjenesten i det eller de sokn denne har som sitt særskilte arbeidsområde og sørger for den nødvendige samordning med menighetsrådets virksomhet. I forvaltningen av Ord og sakrament utøver alle menighetsprester et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten.

Når flere prester har et sokn som sitt særskilte arbeidsområde, deler prestene sitt arbeid mellom seg etter den arbeidsfordeling som gjelder. Soknepresten påser at gjeldende arbeidsfordeling mellom prestene blir fulgt og tar initiativ til endring dersom arbeidet ikke er rimelig fordelt. Før dette i tilfelle skjer, skal prestene under ledelse av soknepresten i fellesskap søke ved endret prioritering eller på annen måte å komme fram til en hensiktssvarende ordning. Ved uenighet mellom prestene forelegges saken for prosten.

§ 11. Enhver menighetsprest har rett til innenfor sitt tjenestedistrikt å utføre kirkelige handlinger som ønskes forrettet av dem.

Presten har ikke plikt til å utføre kirkelige handlinger for personer som er bosatt utenfor tjenestedistriktet, unntatt gravferd når avdødes nærmeste pårørende eller den som sørger for gravferden er bosatt i distriktet.

Presten har ikke plikt til å utføre kirkelige handlinger utenfor tjenestedistriktet, unntatt gravferd hvor menighetens kirkegård ligger utenfor distriktet. Tilsvarende unntak gjelder for gravferd fra krematorium, så fremt dette ligger i den kommune eller det prosti presten tjenestegjør innenfor.

Presten har ikke plikt til å utføre kirkelige handlinger for personer som står utenfor Den norske kirke, unntatt når dette følger av avtale inngått mellom Den norske kirke og annet kirkesamfunn.

§ 12. En ordinert prest i Den norske kirke må ikke uten samtykke fra vedkommende sokneprest, prost eller biskop holde gudstjenester eller forrette kirkelige handlinger i et tjenestedistrikt hvor denne ikke er ansatt i ordnet kirkelig prestestilling.

§ 13. Soknepresten har ansvar for kirkebokføringen for det eller de sokn som utgjør dennes særskilte arbeidsområde, med mindre vedkommende myndighet har truffet bestemmelse om en annen ordning. Begjæringer om å få utført kirkelige handlinger rettes til den kirkebokførende prest, eventuelt gjennom annen prest som er bedt om å utføre handlingen. Melding om kirkelige handlinger som er utført av andre enn den kirkebokførende prest, sendes kirkebokføreren.

Anmodninger om nøddåp og soknebud rettes til den prest som skal utføre handlingen.

En kirkelig handling kan ikke nektes utført uten at det er hjemmel for slik nektelse i gjeldende ordning.

§ 14. Nærmere bestemmelser om tjenesteoppgaver for den enkelte menighetsprest kan fastsettes av biskopen i instruks for stillingen. Instruksen kan ikke fravike bestemmelser gitt av Kirkemøtet. Den enkelte prest kan ikke pålegges gjøremål som samlet inklusive reisetid ikke kan påregnes utført på tilfredsstillende måte innenfor normal arbeidsuke.

§ 15. Før instruks blir fastsatt, skal foruten vedkommende prest også andre særlig berørte prester og menighetsråd ha hatt anledning til å uttale seg. Vedkommende prest har plikt til på anmodning å levere arbeidsoppgaver med angivelse av den tid som medgår til de forskjellige kategorier av tjenester. Reisetid oppgis særskilt. Endelig forslag til instruks utferdiges av prosten.

§ 16. Prest som i sin prestegjerning ser seg tvunget til jevnlig å gjøre tjeneste utover en normalarbeidstid, skal henvende seg til nærmeste overordnede som skal bistå presten med å finne fram til adekvat prioritering av arbeidsoppgavene eller andre rådgjerdere som kan lette arbeidssituasjonen, og – dersom det finnes nødvendig – eventuelt ta opp spørsmålet om endring av arbeidsfordeling eller instruks.

Det kan organiseres arbeidsveiledning etter nærmere bestemmelse av Bispemøtet.

§ 17. Menighetsprester lønnes av Den norske kirke. For vigsel hvor begge brudefolkene er bosatt utenfor prestens tjenstedistrikt og for gravferd hvor både avdøde og avdødes nærmeste pårørende/den som sørger for gravferden er bosatt utenfor prestens tjenstedistrikt, kan presten motta betaling etter de satser som gjelder for vikartjeneste når bispedømmerådet har bestemt at slik betaling skal kreves av rekvirenten.

Menighetsprester tilkommer skyssgodtgjøring etter Den norske kirkes regulativ etter nærmere regler og har alminnelig samtykke til bruk av eget skyssmiddel på tjenestereiser.

§ 18. Menighetsprester må ikke uten biskopens samtykke inneha bistilling eller bierverv eller drive privat næringsvirksomhet som kan hemme eller sinke prestens ordinære arbeid. Bistilling, bierverv eller privat næringsvirksomhet må ikke være av en slik art at det kan bryte ned den aktelse eller tillit som er nødvendig for å utføre prestatjeneste.

§ 19. Presten har rett til ferie, fridager og tjenestefrihet etter gjeldende lov- og avtaleverk. Prestene utfører vikartjeneste og betjening av ledige stillinger etter gjeldende ordninger. Dersom vikartjeneste eller styring under ledighet ikke skjer ved heltidsansatt prest, tilpasses prestatjenesten slik presten treffer bestemmelse om.

§ 20. Presten har taushetsplikt etter gjeldende regler.

§ 21. Presten er i sin stillingsutøvelse undergitt den til enhver tid gjeldende tjenesteordning og stillingsinstruks, jf. § 14.

§ 22. Reglene trer i kraft straks.

9. Kirkemøtet vedtar med hjemmel i kirkeordning for Den norske kirke § 28 annet ledd bokstav c):

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kateketer:

§ 1. Hvem tjenesteordningen gjelder for

Denne tjenesteordning gjelder for personer som er tilsatt som kateket i Den norske kirke.

§ 2. Tjenestens formål

Kirkens undervisningstjeneste har som formål å fremme dåpsopplæringen i menigheten, styrke troen hos alle døpte, gi hjelp til livsmestring og kalle til etterfølgelse. Kateketen leder menighetens undervisningstjeneste og har medansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere.

§ 3. Tjenestens rammer

Kateketen er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter i samråd med kirkelig fellesråd, innenfor de planer og programmer som er fastsatt for undervisningstjenesten i Den norske kirke.

Tjenesten utføres i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten.

Arbeidsgiver fastsetter hvilke tjenesteoppgaver som tilligger stillingen innenfor rammen av gjeldende planer. Ved endring av stillingsbeskrivelse, skal vedkommende kateket, menighetsråd og sokneprest gis anledning til å uttale seg. Innenfor disse rammer har kateketen et selvstendig ansvar for den faglige utførelsen av de arbeidsoppgaver som er tillagt stillingen.

Kateketen har ansvar for egen faglig oppdatering og personlig fornyelse.

Kateketen skal utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger.

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som kateket kan tilsettes person som:

1. har mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden:
 - a) 80 studiepoeng teologiske fag,
 - b) 30 studiepoeng allmenn pedagogikk,
 - c) 30 studiepoeng innenfor fagområdene pedagogikk, formidlingsfag eller praktisk-teologiske fag og
 - d) 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som kateket, og med veiledet praksis.
- eller
2. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner
- eller
3. tidligere er vigslet til kateket eller var kvalifisert til vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kateket, kan bispedømmerrådet for stillinger der rådet yter tilskudd, godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen kirkelig undervisning. Et vilkår for videre tilskudd er at arbeidsforholdene tilrettelegges slik at den tilsatte gis anledning til videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

§ 5. Tilsetningsvilkår

Tilsetting skjer med forbehold om vigsling og at biskopen gir tjenestebrev.

§ 6. Vigsling, innsettelse og tilsyn

Kateketen vigsles til tjeneste og innsettes etter forordnet liturgi. Formaningen og løftet i vigslingsliturgien er bestemmende for kateketens tjeneste og livsførsel.

Kateketen står under tilsyn av biskopen.

§ 7. Gudstjenestelige funksjoner

Kirkemøtet kan gi retningslinjer for kateketens gudstjenestelige funksjoner.

Ved utførelse av gudstjenestelige og liturgiske funksjoner står kateketen under ledelse av forrettende prest. Ved uenighet om utførelsen av disse funksjoner, drøftes saken mellom partenes arbeidsgivere. Dersom det ikke oppnås enighet, avgjøres saken av biskopen.

§ 8. Taushetsplikt

Kateketen har taushetsplikt etter gjeldende regler.

§ 9. Mindre endringer

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i disse bestemmelsene.

§ 10. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

10. Kirkemøtet vedtar med hjemmel i kirkeordningen § 28 annet ledd bokstav c):

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for diakoner

§ 1. Hvem tjenesteordningen gjelder for

Denne tjenesteordning gjelder for personer som er tilsatt som diakon i Den norske kirke.

§ 2. Tjenestens formål

Kirkens diakonale tjeneste har som formål å fremme kirkens omsorgstjeneste. Diakoni er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende felleskap, vern av skaperverket og kamp for rettferdighet.

Diakonen leder menighetens diakonitjeneste og har medansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere.

§ 3. Tjenestens rammer

Diakonen er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter i samråd med kirkelig fellelsråd, innenfor de planer og programmer som er fastsatt for diakonitjenesten i Den norske kirke.

Tjenesten utføres i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten.

Arbeidsgiver fastsetter hvilke tjenesteoppgaver som ligger til stillingen innenfor rammen av gjeldende planer. Ved endring av stillingsbeskrivelse skal vedkommende diakon, menighetsråd og sokneprest gis anledning til å uttale seg. Innenfor disse rammer har diakonen et selvstendig ansvar for den faglige utførelsen av de arbeidsoppgaver som er tillagt stillingen.

Diakonen har ansvar for egen faglig oppdatering og personlig fornyelse.

Diakonen skal utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger.

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som diakon kan tilsettes person som:

1. har mastergrad med en 3-årig bachelorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor helsefag, sosialfag, praktisk-teologiske fag, samfunnsfag eller pedagogiske fag og i eller utenfor bachelorgraden ha vært gjennom veiledet praksis samt i eller utenfor mastergraden har
 - a) 30 studiepoeng i teologiske emner og
 - b) 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som diakon og med veiledet praksis.eller
2. har cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning samt diakonifaglige emner 30 studiepoeng. eller
3. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner. eller

4. er vigslet til diakon eller var kvalifisert for vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til diakon, kan bispedømmerådet for stillinger der rådet yter tilskudd, godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen diakoni. Et vilkår for videre tilskudd er at arbeidsforholdene tilrettelegges slik at den tilsatte gis anledning til videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

§ 5. Tilsetningsvilkår

Tilsetting skjer med forbehold om vigsling og at biskopen gir tjenestebrev.

§ 6. Vigsling, innsettelse og tilsyn

Diakonen vigsles til tjeneste og innsettes etter forordnet liturgi.

Formaningen og løftet i vigslingsliturgien er bestemmende for diakonens tjeneste og livsførsel.

Diakonen står under tilsyn av biskopen.

§ 7. Gudstjenestelige funksjoner

Kirkemøtet kan gi retningslinjer for diakonens gudstjenestelige funksjoner.

Ved utførelse av gudstjenestelige og liturgiske funksjoner står diakonen under ledelse av forrettende prest. Ved uenighet om utførelsen av disse funksjoner, drøftes saken mellom partenes arbeidsgivere. Dersom det ikke oppnås enighet, avgjøres saken av biskopen.

§ 8. Taushetsplikt

Diakonen har taushetsplikt etter gjeldende regler.

§ 9. Mindre endringer

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i disse bestemmelsene.

§ 10. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks

11. Kirkemøtet vedtar med hjemmel i kirkeordning for Den norske kirke § 28 annet ledd bokstav c):

Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kantorer:

§ 1. Hvem tjenesteordningen gjelder for

Denne tjenesteordning gjelder for personer som er tilsatt som kantor i Den norske kirke.

§ 2. Tjenestens formål

Kirkemusikktjenesten har som formål å gi menigheten et musikalsk uttrykk i gudstjeneste og øvrig menighetsliv. Kantoren leder menighetens kirkemusikalske virksomhet, og skal være med å forvalte og gjøre levende tradisjonelle og nye kirkemusikalske verdier, og bidra til bredde og kvalitet i det kirkemusikalske og kulturelle arbeidet i menigheten. Kantoren har medansvar for å rekruttere, utruste og veilede frivillige medarbeidere.

§ 3. Tjenestens rammer

Kantoren er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter i samråd med kirkelig fellesråd, innenfor de planer og programmer som er fastsatt for kirkemusikktjenesten i Den norske kirke.

Tjenesten utføres i samarbeid med ansatte og frivillige i menigheten.

Kantoren gjør tjeneste ved forordnede gudstjenester, andre gudstjenester fastsatt i menighetens gudstjenesteprogram og ved kirkelige handlinger som forrettes i kirken eller i gravkapell etter Den norske kirkes ordninger. Arbeidsgiver fastlegger hvilke andre tjenesteoppgaver som tilligger stillingen innenfor rammen av gjeldende planer. Ved endring av stillingsbeskrivelse, skal vedkommende kantor, menighetsråd og sokneprest gis anledning til å uttale seg.

Innenfor disse rammer har kantoren et selvstendig ansvar for den faglige utførelsen av de oppgaver som er tillagt stillingen.

Kantoren har ansvar for egen faglig oppdatering og personlig fornyelse.

Kantoren skal utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger.

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som kantor kan tilsettes person som har:

1. fire års kirkemusikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng eller:
2. tre års grunnutdanning i kirkemusikk samt tillegg i musikk, teologi, pedagogikk eller diakoni tilsvarende 60 studiepoeng - i tillegg eller integrert eller
3. minst fire års musikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng, samt kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng eller
4. blitt godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslende stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner.

Utdanningen må inkludere veiledet praksis i menighet.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kantor, kan arbeidsgiver tilsette organist.

§ 5. Tilsetningsvilkår

Tilsetting skjer med forbehold om vigsling og at biskopen gir tjenestebrev.

§ 6. Vigsling, innsettelse og tilsyn

Kantoren vigsles til tjeneste og innsettes etter forordnet liturgi.

Formaningen og løftet i vigslingsliturgien er bestemmende for kantorens tjeneste og livsførsel.

Kantoren står under tilsyn av biskopen.

§ 7. Gudstjenestelige funksjoner

Kirkemøtet kan gi retningslinjer for kantorens gudstjenestelige funksjoner.

Ved utførelse av gudstjenestelige og liturgiske funksjoner står kantoren under ledelse av forrettende prest. Ved uenighet om utførelsen av disse funksjoner, drøftes saken mellom partenes arbeidsgivere. Dersom det ikke oppnås enighet, avgjøres saken av biskopen.

§ 8. Taushetsplikt

Kantoren har taushetsplikt etter gjeldende regler.

§ 9. Mindre endringer

Kirkemøtet gir Kirkerådet myndighet til å foreta mindre endringer i disse bestemmelsene.

§ 10. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

12. Kirkemøtet vedtar med hjemmel i kirkeordningen §§ 28 annet ledd bokstav c) og 39 fjerde ledd:

Regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner:

§ 1. Virkeområde

Disse reglene gjelder søknad om kvalifisering til å kunne vigsles til henholdsvis diakon, kantor, kateket eller prest i Den norske kirke på grunnlag av særlig kvalifikasjoner.

§ 2. Evalueringsnemnda

Evalueringsnemnda består av følgende fem medlemmer med personlige varamedlemmer oppnevnt av de respektive instanser:

- to medlemmer med varamedlem fra de utdanningsinstitusjonene som har rett til å tildele cand.theol.-grad, hvor det ene medlemmet representerer den praktisk-teologiske utdanningen,
- ett medlem med varamedlem fra den fagorganisasjon som organiserer flest prester i Den norske kirke,
- to medlemmer med varamedlemmer blant Kirkemøtets leke medlemmer.

Når evalueringsnemnda behandler søknader vedrørende diakon, kantor eller kateket, trer et medlem som representerer den aktuelle fagorganisasjon inn i stedet for medlemmet fra prestenes fagorganisasjon. I tillegg trer et medlem som representerer en utdanningsinstitusjon som utdanner den aktuelle profesjonen, inn i stedet for ett av medlemmene fra de utdanningsinstitusjonene som har rett til å tildele cand.theol.-grad.

Kirkerådet administrerer oppnevningsprosessen og ser til at instansenes oppnevning gir god kjønnsbalanse.

Oppnevningen skjer for fire år og følger Kirkerådets funksjonsperiode.

Evalueringsnemnda konstituerer seg selv og velger selv sin leder. Lederen velges for to år av gangen.

§ 3. Søknad og vilkår

Evalueringsnemnda kan treffe vedtak om å gjøre unntak fra de alminnelige kvalifikasjonskravene som er nevnt i tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for de respektive tjenestegrupper.

Vilkår for at nemnda kan treffe slikt vedtak er at det foreligger helt særlige grunner fremlagt i søknad fra vedkommende biskop. Vedkommende må ha personlige forutsetninger som gjør at han eller hun utvilsomt er særlig kvalifisert for å utføre slik tjeneste i Den norske kirke som det er søkt om, og det må også foreligge et særlig kirkelig behov for vedkommendes tjeneste.

§ 4 Videre praktisk-teologisk utdanning

Personer som er godkjent etter § 3 for å bli diakon, kateket eller prest, må før de er kvalifisert for vigsling, fullføre praktisk-teologisk utdanning etter regler gitt av Kirkerådet.

Personer som er godkjent som prest må i tillegg ha faglig fordypning i teologi minimum 60 studiepoeng.

§ 5. Saksbehandling og klageregler

Evalueringsnemnda er avgjørelsesmyndighet og vurderer søknader.

Kirkerådets sekretariat er sekretariat for nemnda.

Forvaltningsloven gjelder for nemndas saksbehandling.

Evalueringsnemndas vedtak kan påklages etter forvaltningslovens bestemmelser om klage på enkeltvedtak. Klageretten ligger hos den biskopen som har søkt på vegne av vedkommende person.

Klageorgan er Kirkerådets arbeidsutvalg. Kirkerådets leder er leder av klageorganet.

Som faglig konsultativt medlem uten stemmerett skal i hver enkelt klagesak fungere det medlem eller varamedlem av evalueringsnemnda valgt etter § 2 første ledd første strekpunkt som ikke deltok i behandlingen av den aktuelle saken i nemnda.

Regler for Kirkerådets virksomhet gjelder for klageorganet så langt det passer.

Kirkerådet sørger for at Kirkemøtet årlig orienteres om vedtak i eventuelle klagesaker og om vedtak som er truffet etter § 3.

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser om saksbehandlingen for klageorganet.

§ 6. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Paragraf 5 i tidligere forskrift 11. april 2016 nr. 1810 om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke gjelder til 1. juli 2022.

Saksorientering

Innledning

Kirkemøtet fastsetter tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for vigslede stillinger i Den norske kirke, det vil si diakon, kantor, kateket og prest. Kvalifikasjonskravene for prest er samlet i en egen forskrift, mens kravene for diakon, kantor og kateket inngår i tjenesteordningene¹. Flere forhold gjør at tiden er moden for en gjennomgang av kvalifikasjonskravene. Den generelle utviklingen i kirke og samfunn har skapt behov for justeringer i alle tjenesteordningene. Det gjelder ikke minst utviklingen innen akademia, med en utvidet vurdering av realkompetanse.

Behovet for økt rekruttering til kirkelige stillinger er også en faktor som tilsier en gjennomgang av ordningene. Kirkerådet har ikke like godt tallgrunnlag for alle stillinger i kirken, men man vet blant annet at andel kateketer i undervisningstjenesten i dag er lavere enn det som ble antydnet i NOU 2000:26 «Til et åpent liv i tro og tillit», og at det i rundt 25 % av diakonstillingene i kirken er ansatt diakonimedarbeidere. For prester er det en årlig differanse på rundt 30 personer mellom de som vigsles til prestedtjeneste og de som slutter å jobbe som prest i Den norske kirke. 1.1.2021 var det 96 ledige prestedstillinger i Den norske kirke. Evalueringsnemnda er nemnda som godkjenner personer med en alternativ utdanning og i tillegg personer som anses å ha helt særlige personlige kvalifikasjoner som kvalifisert for å ordineres til prest². Evalueringsnemnda har de siste 20 årene godkjent over 200 personer til prestedtjeneste. Rekrutteringsutfordringer svekker kirkens evne til å være folkekirke. Terskelen bør ligge høyt for å bruke dette alene som argument for å senke kvalifikasjonskravene. Rekrutteringsutfordringene tilsier likevel at reglene bør gjøres mer smidige slik at det blir lettere å oppnå tilstrekkelig kompetanse.

Det er videre behov for samordning av kravene for diakoner, kantorer og kateketer og kravene for prester. Dette er blant annet etterlyst i Kirkemøtets behandling av undervisningstjenesten (KM 07/15). I nevnte sak og i saken om kantortjenesten samme år (KM 06/15), ba også Kirkemøtet Kirkerådet arbeide videre med spørsmål knyttet til rekruttering, utdanning og forslag til styrking av henholdsvis undervisningstjenesten og kantortjenesten.

For prester er det også et særlig behov for en gjennomgang av evalueringsnemndas rolle og praksis. På dette grunnlag ba Kirkerådet i januar 2019 direktøren om å nedsette et utvalg for å gjennomgå kvalifikasjonskrav for vigslede stillinger i Den norske kirke. Kirkerådet fastsatte samtidig et mandat for utvalget. Utvalget leverte sin utredning til direktøren i juni 2020.

2. Dagens ordning

Prester

Utdanningskravet for prester er i dag regulert i forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke. Det normale utdanningskravet for prest er

¹ Fullmakt til å fastsette kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk ble gitt Kirkemøtet i kirkeloven i 1997. Kvalifikasjonskravene for prest ble tidligere fastsatt av departementet som følge av at prestene var statsansatte. Disse ble bekreftet av Kirkemøtet i 2016 i tilknytning til overdragelsen av prestene til rettssubjektet Den norske kirke.

² Se <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/arbeid-og-utdanning/kirkeradets-evalueringnemnd/>

profesjonsstudiet i teologi; cand.theol³. Dette studiet har integrert praktisk-teologisk utdanning (PTU) og tilsvarer 360 studiepoeng. Godkjenning av alternative kvalifikasjonskrav for å bli prest skjer etter søknad til evalueringsnemnda. Det kan søkes på to grunnlag. Enten annen tilsvarende kompetanse (forskriftens § 5). Kravet er da utdanning på mastergradsnivå «med en innholdsprofil som er eller søkeren gjennom praksis har utviklet til å være, relevant for prestedtjenesten». Videre må søkeren som en del av eller i tillegg til graden ha en faglig fordypning i teologi tilsvarende 80 studiepoeng. Søkeren må også ha fylt 35 år. Aktuelle søkere blir deretter innkalt til å møte evalueringsnemnda. Nemnda gjør en skjønnsmessig vurdering av utdanningens relevans og at de «ikke finnes personlig uegnet til prestedtjeneste»⁴.

Alternativt kan det søkes om godkjenning på grunnlag av særlige kvalifikasjoner (forskriftens § 6). Biskopen søker dersom «det foreligger helt særlige grunner»⁵. Kandidaten «må ha personlige forutsetninger som gjør at han eller hun utvilsomt er særlig kvalifisert for å utføre prestedtjeneste» og «det må foreligge et særlig kirkelig behov for vedkommendes tjeneste.» Det er med andre ord kompetansen og egenskapene til denne bestemte personen det skal være et særlig behov for. Et generelt behov for prester regnes i denne sammenheng ikke som et særlig kirkelig behov. Utover dette er det ingen formelle krav til kompetanse. Evalueringsnemnda foretar en skjønnsmessig vurdering av biskopens søknad på bakgrunn av en samtale med vedkommende.

Erfaringene med evalueringsnemndas praksis gjennom 20 år har vist at det er flere utfordringer knyttet til dagens regelverk. Det gjelder særlig forvaltningen av § 6 om særlige kvalifikasjoner. Reglene gir på den ene siden svært sterke signaler om en restriktiv linje for godkjenning. På den annen side er de uten formelle krav. Dermed er evalueringen i evalueringsnemnda en ren skjønnsvurdering. Vedtakene i evalueringsnemnda for disse søkerne er i betydelig grad gitt under dissens.

Diakon, kantor og kateket

Diakon, kantor og kateket har kvalifikasjonskravene nedfelt i tjenesteordningene. Disse ble første gang vedtatt av Kirkemøtet i 1996. Kvalifikasjonskravene ble revidert i 2004 i forbindelse med kvalitetsreformen. For disse profesjonene er det en litt mer detaljert beskrivelse enn for prester av hva utdanningene skal inneholde. For diakon og kateket er kravet i utgangspunktet mastergrad. Diakoner bygger sin master på en fagutdanning innen helse- eller sosialfag eller minst tre år pedagogisk utdanning. For kateketers del skal graden ha en relevant fordypning og ellers inneholde en viss mengde kristendomskunnskap og pedagogikk samt praktisk-kirkelige fag med veiledet praksis. For kantor er kravet fireårig bachelor i kirkemusikk eller treårig bachelor med tillegg i musikk, kristendomskunnskap, kirkefag, pedagogikk eller tilsvarende.

For alle disse tre profesjonene gjelder det at Kirkerådet kan godkjenne utdanningen til personer «med annen faglig jevn god og relevant utdanning/praksis». Kirkerådet har presisert hvordan denne bestemmelsen blir tolket, og i realiteten er ikke forskjellen til de alminnelige kravene veldig stor. Det henger sammen med manglende redskaper til å vurdere realkompetanse samt formelle utdanningskrav

³ Cand.theol. er også betegnelsen på den tidligere embetseksamen i teologi, som gjaldt inntil 2004. Her kommer PTU i tillegg.

⁴ Forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke § 5 nr. 3.

⁵ Forskriftens § 6

knyttet til lønnsavtaler. For kateketer og diakoner må det foreligge en relevant mastergrad samt relevante fordypningsemner i eller utenfor graden. For kantorer gjelder at de må ha fireårig bachelorgrad i musikk og i eller utenfor graden relevante fordypningsemner. Godkjenningen skjer administrativt i Kirkerådet.

Kirkemøtet og Kirkerådet har ved flere anledninger etterlyst en nærmere vurdering av en større mulighet for å godkjenne alternativ kompetanse for disse gruppene, men det har så langt ikke ført frem. Særlig har det vist seg vanskelig å tilkjenne kompetanse på grunnlag av erfaring, når denne skal vurderes uavhengig av universitets- og høyskolesystemet.

Unntaksordninger

Mangel på kvalifiserte kandidater til vigslende stillinger medfører at kirken har innført ulike unntaksordninger for de forskjellige profesjonene. For prester gjelder det i første rekke bruk av ordningen med uordinerte prestevikarer. Det finnes i dag ingen formelle krav til denne type tjeneste; det er opp til den enkelte biskop å vurdere den enkelte kandidat. For de øvrige profesjonene er det regelfestet at dersom det ikke melder seg kvalifiserte søkere, kan stillingen omgjøres så kirkelig fellesråd kan tilsette personer som ikke er kvalifisert. Dersom stillingen får tilskudd fra bispedømmerådet, skal bispedømmerådet godkjenne en slik omgjøring. For disse profesjonene gjelder en annen problemstilling, nemlig forholdet til vigsling. Paragraf 5 i tjenesteordningene forutsetter vigsling, men dette blir ikke alltid fulgt opp. Over halvparten av dem som er kvalifisert for å være kantor, er ikke vigslt.

3. Utvalgets forslag til reviderte kvalifikasjonskrav

For en mer utfyllende fremstilling henvises til kvalifikasjonskravutvalgets utredning (KR 65.1/20). Den overordnede målsettingen for utvalgets forslag er forenkling og klargjøring av regelverket angående kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger. Godkjenning på individuelt grunnlag, enten av Kirkerådet eller i evalueringnemnda, foreslås ikke videreført.

Prest

Profesjonsstudiet i teologi foreslås fortsatt å være hovedveien til å bli prest. I tillegg foreslås et alternativ for andrekarriere-prester som erstatter dagens § 5 og 6 i forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke. De faglige kravene styrkes noe i forhold til dagens regelverk. Til gjengjeld trenger man ikke søke evalueringnemnda om godkjenning. Denne ordningen samsvarer dermed langt på vei med § 5 i dagens forskrift. Nytt er forslag om at praktisk-teologisk utdanning (PTU) også skal kunne tas innenfor rammen av mastergraden, i tillegg til øvrige studiepoengene. Utvalget mener en slik forenkling vil gi en ramme for presteutdanningen som er mer forutsigbar enn dagens ordning. Utvalget foreslår å ikke videreføre muligheten for å bli godkjent på grunnlag av særlige kvalifikasjoner. Som en konsekvens av disse forslagene, foreslår utvalget at ordningen med en evalueringnemnd oppheves. Utvalget forutsetter at vurderinger av personlig egnethet blir gjort av andre instanser.

Diakon

Utvalget mener dagens utdanningskrav til diakon fungerer godt for de behov kirken har. Det foreslås derfor ikke vesentlige endringer i utdanningskravet. I tillegg til dagens fagutdanninger i helsefag, sosialfag eller pedagogiske fag, er det for diakon åpnet for bachelorutdanning i samfunnsfag og praktisk-teologiske fag. De kravene som nå foreligger, viderefører diakonutdanningens profil. Det utvidede opptaksgrunnlaget gjør at det etter utvalgets mening ikke er behov for en særlig godkjenning på grunnlag av alternative kvalifikasjonskrav.

Kateket

Utvalget har bare foreslått noen mindre endringer i kompetansekrav for kateketer. Revisjonen tar sikte på å gi noen forenklete, men tydelige føringer for hva en utdanning til kateket inneholder. Det betyr for det første at kravet til mastergrad videreføres. Kateketutdanningen er slik tilpasset kravene til andre undervisningsstillinger i samfunnet. I forslaget er det gjort endringer for å styrke den pedagogiske profilen, samtidig som kravene har en mer smidig fordeling. Kravet om en fordypning i graden faller bort, og profilen på graden kommer isteden til uttrykk ved de konkrete kravene som stilles til innhold. Studiepoengene er også fordelt på en annen måte. Dermed anses det heller ikke her som nødvendig med en særlig godkjenning på grunnlag av alternative kvalifikasjonskrav.

Innenfor kirkelig undervisning så utvalget også på stillingskategorien menighetspedagog. Kirkemøtet i 2015 vedtok også kvalifikasjonskrav for denne kategorien, men forholdet mellom kateket og menighetspedagog er i dag noe uklar. Utvalget så det som utenfor sitt mandat å vurdere dette, men oppfordrer til at forholdet mellom de ulike tjenestekategorier innen kirkelige undervisning utredes nærmere.

Kantor

Kvalifikasjonskravene for kantor blir i det store og hele videreført. Utvalget foreslår at det skal være mulig å kunne ta en utøvende bachelor i musikk (ikke spesifikt kirkemusikk), 240 studiepoeng, og deretter et påbyggingsår som gir kirkemusikkkompetanse.

4. Høringssvar og Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet fikk presentert utvalgets rapport i september 2020 og vedtok å sende den på høring. Høringen fikk 56 svar fra bispedømmerråd, biskoper, studiesteder, fagorganisasjoner, menighetsråd, kirkelige fellesråd og andre. Samtlige høringssvar er publisert på Den norske kirkes hjemmeside.

Høringsnotatet ba høringsinstansene ta stilling til følgende hovedproblemstillinger:

1. Gir høringsinstansen tilslutning til at ordningen med en kirkelig evalueringnemnd for prester med alternativ kompetanse opphører?
2. Er høringsinstansen enig i utredningens forslag til kompetansekrav for prest for personer med alternativ utdanning?
3. Gir høringsinstansen tilslutning til at muligheten for å gi unntak fra kompetanse på grunnlag av særskilte kvalifikasjoner opphører?
4. Er høringsinstansen enig i at utdanningsnivået for kateket, diakon og kantor skal videreføres på samme nivå som i dag?
5. Slutter høringsinstansen seg til forslaget om at ordningen med at Kirkerådet kan godkjenne alternativ kompetanse opphører?
6. Har høringsinstansen andre kommentarer til innholdet i utredningen?

Hovedtendenser

Svarene viser at det samlet sett er stor tilslutning til forslagene i utredningen. 22 av høringsinstansene har sluttet seg til utredningens forslag for alle fem spørsmålsstillingene. Den tydeligste tendensen i høringen er ellers en motstand mot å ta vekk muligheten for å godkjenne personer til prestetjeneste på grunnlag av særlige kvalifikasjoner. Noen få høringsinstanser, 4 menighets- og fellesråd samt Bønnelista, er avvisende til den hovedretningen utredningen peker på. Disse ønsker en større grad av fleksibilitet, der personlige egenskaper skal kunne veie opp for

formell utdanning. *Nes kirkelige fellesråd* har en generell kommentar knyttet til forholdet mellom kvalifikasjonskravene og rekrutteringen:

Kvalifikasjonskravene som foreslås påvirker neppe rekrutteringsutfordringene til kirkelige stillinger, slik det oppleves flere steder lokalt. Vi hadde gjerne sett at rekrutteringsutfordringene hadde vært tydeligere inkludert i utredningen av kompetanse- og kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger.

Noen høringsinstanser har også kommentert kirkens mulighet for å bestemme eller gi innspill til innholdet i utdanningene.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet vil presisere at rekrutteringsutfordringene er en av de underliggende premissene for revisjonen av kvalifikasjonskravene. Balansen mellom behovet for kompetanse og ønske om et bredest mulig rekrutteringsgrunnlag kan noen ganger oppleves krevende, men er nødvendig å vurdere. Videre skal det presiseres at rammen for alle vurderinger som gjøres av utdanningsinstitusjonene, er det regelverket som vedtas av Kirkemøtet. Hovedansvarlig for forvaltningen av dette regelverket vil fortsatt ligge i Kirkerådet. Som ansvarlig for oppfølging av kvalifikasjonskravene og som arbeidsgiver, har Kirkerådet en løpende dialog med de utdanningsinstitusjonene som utdanner folk til kirkelige stillinger, blant annet gjennom Råd for samarbeid i arbeidslivet (RSA).

Spørsmål 1: Avvikling av evalueringsnemnda

29 av høringsinstansene har gitt tilslutning til at evalueringsnemnda ikke bør videreføres, og de fleste av disse ønsker ikke den type unntaksordninger som godkjenning i en nemnd innebærer. KA skriver:

KA er enige i at vurderingen av kandidaters personlige egnethet bør kunne overlates til de ordninger som ellers gjør slike vurderinger (utdanningsinstitusjon/praktikum, VTP og VTVT) samt til biskopen i ordinasjonssamtale.

Med hensyn til faglig kompetanse/faglig nivå, støttes det at denne vurderingen overlates til utdanningsinstitusjonene under forutsetning at disse også har på plass en tilstrekkelig god ordning for realkompetansevurderinger i teologiske fag, og at det utvikles god, forutsigbar og tilgjengelig informasjon fra utdanningsinstitusjonene om dette til disse kandidatene.

14 høringsinstanser oppgir at de er uenig i at evalueringsnemnda skal nedlegges, de fleste fordi de ikke ønsker å ta bort muligheten for å godkjenne personer på grunnlag av særlige kvalifikasjoner. De fleste av disse ønsker at nemnda skal fortsette med et annet mandat. *Agder og Telemark biskop* og *bispedømmeråd* skriver:

Vi ser at mandat som er gitt til nemnda, de kriteriene som er gitt for å behandle saker etter disse paragrafene samt den arbeidsform og sammensetting evalueringsnemnda har, tilsier at den i sin nåværende form bør bortfalle.

Nidaros bispedømmeråd støtter nedleggelse av evalueringsnemnda i sin nåværende form, men ønsker at biskopen skal få et videre mandat for å peke på kandidater som kan vigsles, uavhengig av studiekompetanse. Bispedømmerådet:

ønsker at det blir utredet alternative ordninger for å gi unntak fra kompetanse på grunnlag av særskilte kvalifikasjoner. Nidaros bispedømmeråd anbefaler at bispemøtet gis en slik myndighet etter nærmere regler.

Bispedømmerådet skriver videre at et slikt organ av hensyn til rekruttering bør få et noe videre mandat til å vurdere alternativ kompetanse.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet tolker 29 høringsinstansers ønske om å legge ned nemnda som et uttrykk for at dagens § 5 og 6 må endres, og at det må skapes større forutsigbarhet for de som ønsker å gå inn i prestatjeneste som andrekarriere. Samtidig har Kirkerådet merket seg at et stort antall høringsinstanser vil beholde en individuell vurdering av søkere enten av evalueringnemnda eller en annen instans. Med tanke på at vigslet tjeneste skal kunne utføres i hele kirken, finner Kirkerådet det lite aktuelt å la andre enn evalueringnemnda foreta en slik individuell vurdering.

Spørsmål 2: Annen tilsvarende kompetanse

Utredningens forslag til kvalifikasjonskrav for personer med alternativ kompetanse er å droppe kravet om at mastergraden skal være «relevant», samt å sløyfe godkjenning i evalueringnemnda. Til gjengjeld er kravet til teologisk kjernekompetanse økt fra 80 til 120 studiepoeng. 39 av høringsinstansene er enige i utredningens forslag. Blant disse er samtlige bispedømmeråd, fagorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner. En begrunnelse som trekkes frem av flere, er behovet for en mer forutsigbar situasjon for dem som planlegger å gå inn i prestatjeneste og at dette kan styrke rekrutteringen.

10 av høringsinstansene har ikke svart direkte på dette spørsmålet, mens 4 har svart negativt. *Bønnelista* ønsker, i lys av rekrutteringskrisen, å utvide rommet for annen tilsvarende kompetanse:

I dette hensende bør § 5 benyttes og derfor bestå slik den er i dag. Og innenfor denne § skape et rom for å ordinere flere prester.

KA har også et forbehold knyttet til kompetanse:

KA forutsetter samtidig at det for disse, gitt at ordningen med evalueringnemnd bortfaller, blir etablert reelle tilbud fra utdanningsinstitusjonenes side om evt. å få godkjent deler av disse utdanningskravene ut fra dokumentert realkompetanse og slik kunne få avkortet noe av studieforløpet. Inntil slike ordninger er på plass, bør evalueringnemnda fortsatt opprettholdes.

Flere høringsinstanser har kommentarer til oppsettet av studiepoeng og forholdet mellom praktisk-teologisk utdanning og den øvrige kompetansen. *Fagforbundet teoLOgene* går inn for at:

kvalifikasjonskrav til sideveien til prestatjeneste minimum bør inneholde 80 studiepoeng og et av språkfagene i tillegg.

Også *VID* nevner at kunnskaper i gresk vil være nyttig, og ønsker dette nevnt i regelverket. *VID* påpeker også at omfanget av PTU bør presiseres bedre:

For å sikre kvalitet i utdanningen, bør det presiseres (...) under forslag til regelverk, prest: «og i tillegg praktisk-teologisk utdanning tilsvarende 60

studiepoeng ved, eller godkjent av, høyskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.- grad.»

VID mener dette bør sikres både for å sikre forsvarlig omfang på utdanningen og i tilknytning til mulighet for å oppfylle skikkethetsforskriften.

Noen bispedømmeråd påpeker at den foreslåtte muligheten til å erstatte deler av utdanningen dersom en kan dokumentere fire års praksis i menighet, bør endres til tre år, da fire års sammenhengende praksis gir rett til fast stilling.

Kirkerådets vurderinger

Forslaget om endrede krav til alternativ kompetanse fikk nesten unison tilslutning i høringen. Noen av høringsinstansene har imidlertid noen kommentarer. KA knytter avviklingen til tilbud fra utdanningsinstitusjonene om realkompetansevurdering, og mener at inntil dette er på plass, må evalueringsnemnda videreføres. Til dette vil Kirkerådet bemerke at nemnda med dagens regelverk ikke har åpning for en slik vurdering. Det vil med andre ord ikke ha noen betydning for en slik vurdering om evalueringsnemnda blir avvirket. På den annen side er et tilbud om realkompetansevurdering også i dag en del av universitets- og høyskolesystemet⁶.

Når det gjelder andre sider ved organiseringen av utdanningsløpet, både på et overordnet plan og mer spesifikt som opplæring i gresk, er Kirkerådet enig med utvalget i beskrivelsen av forholdet mellom de ulike utdanningsinstitusjonene og Den norske kirke. Det må være opp til den enkelte utdanningsinstitusjon å sette opp innholdet i de faglige kravene, innenfor de rammene som er satt i kompetansekravene.

Kirkerådet stiller seg på dette grunnlag bak utvalgets forslag om å oppheve forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetning som prest i Den norske kirke og å erstatte dagens § 3 i tjenesteordning for menighetsprester med fullstendige regler om kvalifikasjonskrav for prester. Denne tjenesteordningen foreslås samtidig å endre tittel til «tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester».

Spørsmål 3: Særlige kvalifikasjoner

Med hensyn til muligheten for å kunne godkjenne prester på grunnlag av særskilte kvalifikasjoner, er meningene mer delte. Utdanningsinstitusjonene, fagorganisasjonene og rundt halvparten av menighetsråd og fellesråd går inn for å avslutte ordningen. Tre av bispedømmerådene, Oslo, Stavanger og Bjørgvin, støtter også utredningen på dette punkt. *Stavanger bispedømmeråd* peker på de utfordringene som har vært i løpet av de 20 årene ordningen har eksistert, og sier videre:

I samme periode har det funnet sted en utvikling henimot en høyere verdsetting av realkompetanse med bedre ordninger for å vurdere den. Denne utviklingen ivaretar i tilstrekkelig grad anliggendet med å fange opp og

⁶ Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom betalt eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter og annet som kommer i tillegg til den kompetansen som er dokumentert gjennom grunnutdanning. Alle voksne i Norge med rett til grunnskoleopplæring og videregående opplæring har også rett til å bli realkompetansevurdert.

Hvert lærested avgjør hva som gir realkompetanse til studiene deres. Det betyr at samme type studium kan ha ulike krav til realkompetanse, alt etter hvilket lærested som tilbyr studiet. For utdypning av dette, se: <https://www.nokut.no/utdanning-fra-utlandet/Realkompetansevurdering/>

tilrettelegge for at personer som utvilsomt er særlig kvalifiserte for å utføre prestedtjeneste, kan bli tilkjent kompetanse på bakgrunn av erfaring.

Bjørgvin bispedømmeråd slutter seg til utredningen og skriver:

Det er og prinsipielt vanskeleg å ha ei ordning der arbeidsgjevar gjennom vedtak i ei nemnd kan velja å sjå bort frå dei vanlege kompetansekrava til ei faggruppe som det elles blir stilt krav om utdanning på masternivå til, når det ikkje finst tilsvarende ordning i nokon samanliknbar gruppe korkje i kyrkja eller elles i samfunnet.

Arbeidstakerorganisasjonene slutter seg også til at vurdering etter særlige kvalifikasjoner avsluttes. *Presteforeningen* skriver:

Å sikre prestens faglighet gjennom standardisering er ikke bare viktig ift kvalitetssikre tjenesteutøvelsen, men også for å verne om prestens faglighet i et profesjonsfelleskap.

Flere av de teologiske utdanningsinstitusjonene gir også tilbakemelding om at ordningen med godkjenning på grunnlag av særlig kompetanse i sin nåværende form skaper problemer for gjennomføringen av praktisk- teologisk utdanning. *MF* uttrykker det slik:

Denne delen av utdanningen ligger på masternivå, og flere av dem det gjelder, vil ikke være kvalifisert for opptak. Utdanningsstedene har så langt likevel tatt opp disse som studenter, men denne ordningen er i strid med gjeldende regelverk for høyere utdanning, og kan ikke opprettholdes.

Det teologiske fakultet sier i sin høringsuttalelse:

For TF vil det ikke være aktuelt å ta opp studenter uten bachelorgrad på masteremner i praktisk teologi. (...) Alternativet med å drive et eget kirkelig utdanningstilbud for disse studentene er ikke uten videre enkelt. De økonomiske, juridiske og kirkepolitiske utfordringene med en slik løsning er beskrevet i en utredning foretatt av Kulturdepartementet i forbindelse med avhendingen av Det praktiske teologiske seminar i 2016.

På den annen side går en rekke høringsinstanser, deriblant et flertall av bispedømmerådene, inn for å beholde muligheten til å gi en godkjenning på grunnlag av særskilte kvalifikasjoner. *Hamar biskop og bispedømmeråd* skriver:

Fra Hamar bispedømme erfarer vi at denne veien med særskilte kvalifikasjoner og personlig egenskaper har gitt oss prester som vi ellers ikke ville hatt i tjeneste. Flere av disse har gode akademiske kvalifikasjoner, men av en slik art at overgang til å innfri de vanlige kvalifikasjonskrav for prestedtjenesten ikke har syntes aktuelle.

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd støtter dette synet, og gir også en teologisk begrunnelse:

I en luthersk kirke må det være kirkens kall og vigsling som er grunnlaget for en tjeneste som prest. Derfor bør man ha denne åpningen at man i helt spesielle tilfeller kan bli prest uten de vanlige kompetansekravene som bør være hovedveien for de aller fleste som går inn i en prestedtjeneste. Det vil i

noen tilfeller finnes personer med helt spesielle kvalifikasjoner og egenskaper som vil kunne fylle et spesielt behov kirken har. En ordning tilsvarende den som i dag ligger i § 6 vil ivareta dette.

VID slutter seg til utredningens forslag om ikke å videreføre en godkjenning på grunnlag av særlig kvalifikasjoner, men sier videre:

Samtidig slutter vi oss til utvalgets synspunkt om at det fremdeles er mulig «for helt særlig kvalifiserte personer å kunne tilkjennes kompetanse på bakgrunn av erfaring» i og med at «[l]ærestedene har anledning til å gi en realkompetansevurdering av enkeltpersoner, der realkompetanse på bestemte områder vil kunne erstatte akademisk kompetanse»

Flere av bispedømmerådene har merket seg utfordringene knyttet til PTU, og adresserer dette. *Møre bispedømmeråd*

ber Kyrkjerådet greie ut kva dei praktiske – teologiske faga vil koste for kyrkja før ein konkluderer med å oppheve § 6. Det kan få store konsekvensar for kyrkja om ein ikkje kan rekruttere kandidatar som i utgangspunktet har verdifull realkompetanse, men manglar fagleg kompetanse.

Tilsvarende betraktninger kommer i lignende formuleringer fra flere andre bispedømmeråd. *Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd* stiller spørsmål om en søknad bør fremmes av to biskoper, for å gi et bredere vurdering av kriteriene for søknaden.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet har merket seg at forslaget om å ta vekk muligheten for å bli godkjent på et videre grunnlag enn formell kompetanse fikk en delt mottakelse i høringen. Svarene både fra utdanningsinstitusjonene og fagorganisasjonene gav en unison tilslutning til denne løsningen. Svarene fra biskopene og bispedømmerådene viste på den annen side et markert flertall for å beholde muligheten for også å godkjenne personer som ikke har en formell teologisk kompetanse.

Kirkerådet anerkjenner at det finnes et mellomrom mellom den formelle teologiske kompetanse hos den enkelte og kirkens kall til tjeneste. Det ene følger ikke automatisk av det andre. Det er på den ene side ikke slik at en profesjonsutdannet teolog uten videre har et krav på vigsling. På den annen side er det heller ikke, ut fra en luthersk forståelse av prestedtjenesten, umulig å kalle og vigsle personer som ikke har en bestemt formell teologisk kompetanse. Dette er et valg kirken må gjøre.

Samtidig er solid utdanning av prester et konfesjonelt særpreg ved lutherske kirker. I norsk og tidligere dansk-norsk sammenheng har teologisk embetseksamen eller tilsvarende kompetanse vært et kvalifikasjonskrav siden 1629. Mer om ordningens historie er beskrevet i utredningens kapittel 3.1.

Høringen viser likevel en betydelig motstand mot forslaget om å ikke videreføre en mulighet for å godkjenne annet grunnlag enn formell kompetanse som grunnlag for vigsling. Kirkerådet finner blant annet på dette grunnlag ikke å kunne følge utvalgets råd om å avvikle en slik mulighet. Men Kirkerådet mener ikke det er grunnlag i høringen for å utvide denne adgangen, slik noen høringsinstanser foreslår. Dagens bestemmelse har vært ment som en unntaksordning som gir Den norske kirke mulighet til å knytte til seg personer med helt særskilte personlige

forutsetninger og som det samtidig er et særlig kirkelig behov for. Denne muligheten foreslås videreført.

Høringen viser imidlertid også at en slik konklusjon gir utfordringer knyttet til gjennomføring av praktisk-teologisk utdanning (PTU). Siden adgangen til å gi unntak for kompetansekravene ble innført for 20 år siden, har det skjedd en betydelig utvikling av den praktisk-teologiske utdanningen. Denne er i dag en integrert del av profesjonsstudiet, og halvparten av den foregår på masternivå. For å gjennomføre disse emnene må man derfor ha kompetanse på bachelornivå. En del av de kandidatene som er godkjent etter § 6 i forskriften har oppfylt disse kriteriene. Det må antas at det også kan være tilfelle i fremtiden. For de øvrige er det inntil nå gitt unntak fra dette kravet, men utdanningsinstitusjonene har gitt beskjed om at denne praksisen ikke kan videreføres.

Kirkerådet har vært i samtaler med de tre teologiske utdanningsinstitusjonene⁷ for å søke å finne mulige løsninger på denne problemstillingen. Tilbakemeldingen er at ingen av de tre ser mulighet for å la ukvalifiserte kandidater følge undervisning sammen med øvrige studenter. Første del av PTU skjer på bachelornivå, og Kirkerådet legger til grunn at de som blir godkjent vil kunne kvalifisere seg til et slikt nivå. En forutsetning vil være at det foreligger minimum 60 studiepoengs studier i teologiske fag. Et betydelig flertall av de av de som hittil er godkjent etter § 6 har en slik kvalifikasjon, og Kirkerådet finner det rimelig at det uansett kan kreves ett års studier på høyskolenivå eller tilsvarende utdanning. For personer med lang erfaring med kirkelig arbeid og/eller annen type fagutdanning, vil det være nærliggende å be om en realkompetansevurdering, slik VID har nevnt i sitt høringssvar.

Når det gjelder avsluttende semester, har VID gitt signaler om at det kan gis et kurstilbud som vil dekke det faglige innholdet de ordinære studentene går gjennom. Et slikt kurs vil ikke gi en fullstendig praktisk-teologisk utdanning med avsluttende eksamen. Det vil heller ikke på samme måte gi den faglige utvekslingen med de øvrige studentene som er en viktig del av undervisningen i dette kurset. Kirkerådet vil imidlertid kunne utstyre disse kandidatene med en bekreftelse på at kurs i siste semester praktisk-teologisk undervisning er fullført, og at de er kvalifisert for vigsling til prest. Kirkerådet vil måtte gi egne regler for hvordan et slikt kurs skal gjennomføres og meritteres.

Det vil antagelig ikke være tilstrekkelig antall personer til å holde et slikt kurs hvert år, men Kirkerådet ser for seg et prøveprosjekt der et kurs i avsluttende PTU kan holdes annethvert år i seks år. Den norske kirke vil selv måtte bære kostnadene for dette. Et foreløpig anslag er at det hver gang kurset skal avholdes for en gruppe personer godkjent av evalueringsnemnda, vil koste Den norske kirke rundt 600 000 kroner.

Noen av høringsinstansene har påpekt at en kirkelig vurdering av særlige kvalifikasjoner er noe som ikke bare bør gjelde prester, men at de øvrige profesjonene også bør kunne gis en slik vurdering. Det har i den sammenheng vært pekt på Kirkemøtets vedtak i sak KM 07/15, hvor Kirkerådet ble bedt om å utrede en tilsvarende ordning for kateketer. Det siste ble kort kommentert i utredningen, hvor utvalget refererte vedtaket og deretter konstaterte at en vurdering av særlige kvalifikasjoner for denne gruppen har vist seg vanskelig å gjennomføre både på grunn av de samme vanskelighetene som for prester med å formulere slike særskilte

⁷ På det tidspunktet samtalene fant sted var NLA høyskolen ennå ikke formelt godkjent for å tildele cand.theol.-grad.

grunner og fordi det har vært vanskelig å finne frem til hvem som skulle søke for en slik gruppe, fordi det er soknet ved kirkelig fellestråd som tilsetter. For prestene er det biskopen som søker, og for dem har biskopen også arbeidsgiveransvar. Ettersom kvalifikasjonsutvalget gikk inn for ikke å videreføre ordningen for prester, ville det heller ikke foreslå en tilsvarende ordning for kateketer.

Dersom det imidlertid blir opprettholdt en ordning for å vurdere personer for prestatjeneste, på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner, finner Kirkerådet det rimelig at en slik ordning også inkluderer de andre tjenestegruppene. Ettersom det er biskopen som er vigslingsmyndighet, vil det være mest naturlig at det er biskopen som søker godkjenning også for disse gruppene.

Enkelte høringsinstanser har gitt uttrykk for at et godkjenningsorgan for å godkjenne personer med særlige kvalifikasjoner kan ha en annen sammensetning enn dagens evalueringnemnd. Kirkerådet ser imidlertid ikke at en annen sammensetning av et godkjenningsorgan skulle ha bedre forutsetninger for å foreta denne type godkjenninger. Kirkerådet finner den nåværende sammensetningen fornuftig, men foreslår at hvis det kommer søknader for andre enn prester, kan en representant for vedkommende fagorganisasjon tre inn i stedet for Presteforeningen.

Når det gjelder fullføring av PTU for disse gruppene (i praksis diakon og kateket), foreslår Kirkerådet at det løses individuelt, eventuelt med en tilslutning til kurset for prester. Det finnes ingen anslag for hvor mange dette vil gjelde, men antallet må antas å ligge lavt.

Kirkerådet foreslår at det vedtas et eget reglement for denne type godkjenninger, som erstatter de aktuelle delene av forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke, samt de aktuelle bestemmelsene i tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for de øvrige tjenestegruppene.

Godkjenning av utenlandske prester og prester fra andre kirkesamfunn

Enkelte bispedømmeråd har også adressert spørsmålet om hvem som skal fastsette regelverket for godkjenning av utenlandske prester og prester fra andre kirkesamfunn i Norge, som ønsker fast prestatjeneste i Norge, og peker da på Bispemøtet. *Møre bispedømmeråd* vil:

understreke at Kyrkjerådet og Bispemøtet kan vere med å utforme kva som krevjast av særlege fag/tillegg for prestar frå utlandet for å bli prest i Noreg.

Kirkerådets vurderinger

Utredningen foreslår en utvidelse av mulighet for å tilsettes som prest i Den norske kirke med vigsling fra et annet kirkesamfunn, og at regler for dette gis av Kirkerådet. Kirkerådet er enig i at Bispemøtet bør ha en sentral rolle i utarbeidelsen av et slikt regelverk, men vil påpeke at det er Kirkerådet som utøvende folkevalgt organ for Kirkemøtet som i alminnelighet fastsetter nærmere regler for bestemmelser gitt av Kirkemøtet.

Så lenge kirkeloven gjaldt var Den norske kirke pålagt å gi autorisasjon til vigslede medarbeidere fra lutherske kirker i andre EØS-land fordi disse var lovpålagte stillinger. Etter at ny lovgivning har tredd i kraft, er dette ikke lenger lovpålagte stillinger, og Kirkemøtet er invitert til å oppheve forskriftene som regulerer dette. Kirkerådet ser ikke at det er grunn til å innarbeide innholdet i disse bestemmelsene i det generelle forslaget til kvalifikasjonskrav. Det er mer tjenlig at de, i sin nåværende eller en moderert form, går inn i reglene for utenlandske prester.

Spørsmål 4: Øvrige vigslede stillinger

48 av høringsinstansene gir tilslutning til å videreføre dagens kvalifikasjonskrav til diakoner, kantorer og kateketer etter de linjer utredningen beskriver. Blant disse er samtlige biskoper og bispedømmeråd, samtlige av fagorganisasjonene og utdanningsinstitusjonene, og et klart flertall av menighetsråd og fellelråd.

Noen høringsinstanser har synspunkter på enkeltdeler av utdanningskravene. *VID* peker på at kravet til diakonifaglige emner for prester er blitt mindre presise, og vil beholde dagens formulering. *VID* er også skeptisk til tanken om dobbeltkvalifisering for skole og kirke når det gjelder kateketer. *NLA* påpeker at det kan virke noe uklart om PTU kommer «i eller utenfor» eller om den kommer i tillegg, og ber om at det klargjøres i bestemmelsene.

NLA peker også på alternativ tre i kvalifikasjonskrav for kantor, som er foreslått som fireårig (allmenn) musikkutdanning samt et påbyggingsår:

Bachelor i utøvende musikk finnes både i 180 studiepoeng og 240 studiepoeng, avhengig av hvilken institusjon man har tatt graden. Hvis det er kun de som har en 240 studiepoeng utøvende BA som kan ta tilleggsutdanning på 60 studiepoeng, f.eks. Kirkemusikk II, ekskluderes potensielt mange gode søkere til kantoryrket i tiden fremover.

Vi ser med andre ord for oss at det er for mye å kreve 5 års utøvende studium på bachelornivå, og foreslår setningen endret til:

«Bachelor i utøvende musikk på minimum 180 studiepoeng, samt et tillegg i kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng.»

Enkelte høringsinstanser fremholder at det også for disse gruppene burde være noen alternativer. *Sør-Hålogaland biskop* skriver:

Likevel vil vi også nevne at det burde kunne være en alternativ vei for å oppnå den nødvendige kompetanse også for disse stillingsgruppene. Vi vil foreslå at det for disse gruppene arbeides med en tilsvarende ordning som for prest.

Hamar biskop og bispedømmeråd er inne i samme spor, og påpeker at Kirkemøtet i 2015 ba om at det ble utredet å legge til rette for alternative veier til katekettjenesten:

Hamar biskop og bispedømmeråd opplever slik sett at det er en dissens mellom Kirkemøtevedtaket fra 2015, som i større grad enn tidligere åpner for alternativ vei til vigslet tjeneste, og utredningen, som foreslår å avgrense slike alternative veier.

Agder og Telemark biskop og bispedømmeråd foreslår et felles organ for alle vigslede stillinger. *Nidaros Bispedømmeråd* ønsker på sin side en særskilt ordning for godkjenning av diakoner. *MF* er i utgangspunktet mot å opprettholde evalueringsnemnda, men skriver også:

Om en skulle velge å gå videre med en form for nemnd som kan avgjøre hvorvidt aktuelle kandidater er kvalifisert til preste-tjeneste, mener vi derfor at en lignende ordning også bør gjelde for kandidater til diakon- og katekett-tjeneste.

Også *KA* nevner dette:

Prinsipielt kunne ordningen også vært gjort gjeldende for øvrige vigslede tjenestegrupper i tråd med Kirkemøtet i 2015 som vedtok at det «bør (..) etableres en ordning for godkjenning av personer med særlige kvalifikasjoner for katekettjeneste».

Os menighetsråd skriver:

Forslaget har denne formuleringen når det gjelder kateket: Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kateket, kan bispedømmerrådet for stillinger der rådet yter tilskudd godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen kirkelig undervisning. Vi foreslår i stedet følgende formulering: Dersom det ikke melder seg egnede søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kateket, kan biskopen for stillinger der det ytes sentrale tilskudd godkjenne at stillingen besettes av personer med alternativ utdanning mot at det gjøres avtale om nødvendig etterutdanning i løpet av en gitt tidsperiode.

De som går imot dagens krav fremholder at det er uheldig for kirken å ha for rigide krav til kompetanse; at det bør være større mulighet for å foreta individuelle vurderinger.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet har merket seg at NLA ønsker en variant av kirkemusikkutdanningen der en treårig allmenn musikkutdanning kan påbygges med en ettårig kirkemusikalsk utdanning, ofte omtalt som kirkemusikk II. Kirkerådet har forståelse for denne innvendingen, ettersom det også er mulig å ha en treårig bachelor i utøvende musikk, men viser på den annen side til at en slik variant vil undergrave alternativ 1 som er fireårig utøvende bachelor i kirkemusikk. Varianten med en påbygging av kirkemusikalske emner er først og fremst rettet inn mot personer som allerede har en musikkutdanning, og som senere vil kvalifisere seg til kantor.

Det var også stor oppslutning om forslaget om å avslutte Kirkerådets godkjenning av annen tilsvarende kompetanse for disse gruppene. Noen høringsinstanser nevner at det også for disse bør være åpning for å godkjennes på grunnlag av særlige kvalifikasjoner. Dette er omtalt ovenfor.

Samlet sett finner Kirkerådet at høringen bekrefter at det er ønske om å beholde det nåværende utdanningsnivået for alle de fire tjenestegruppene som vigsles. De foreslåtte endringene gjør kvalifikasjonskravene mer fleksible, noe som langt på vei fanger opp de relativt få som etter dagens regelverk søker Kirkerådet om godkjenning av annen tilsvarende kompetanse.

Noen høringsinstanser gir uttrykk for at det bør være mulig i områder der det er svært lave søkertall, å ha en fleksibel holdning til kvalifikasjonskravene. Kirkerådet mener dette i praksis vil være vanskelig å få til, ettersom kravet for å oppnå vigsling må være likt for hele kirken. Behovet anses imidlertid langt på vei oppveiet av at reglene gir mulighet til å tilsette personer som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene for stillingene, dersom det ikke melder seg kvalifiserte søkere. Disse personene vil imidlertid ikke kunne vigsles.

Spørsmål 5: Godkjenning av annen faglig jevngod og relevant utdanning/praksis

36 av høringsinstansene går også inn for at Kirkerådet ikke lenger skal godkjenne personer med alternativ utdanning/erfaring. Flere av høringsinstansene uttrykker

imidlertid bekymring for tilfanget av kandidater til stillinger i mindre sentrale strøk. *Tromsø kirkelige fellesråd* uttrykker dette slik:

Det er imidlertid viktig å påpeke at det kan oppleves som svært vanskelig å få kvalifiserte diakoner, kateketer og organister til stillinger, spesielt i distrikts-Norge. I slike tilfeller bør det, innfor visse kriterier, være mulig at realkompetanse og erfaring kan telle på lik linje med formell utdanning.

Enkelte av høringsinstansene vil beholde godkjenningsmyndigheten til å gi unntak, men flytte denne fra Kirkerådet til et lokalt nivå

Kirkerådets vurderinger

Som tidligere omtalt finner Kirkerådet det naturlig at ordningen for godkjenning av prester på grunnlag av særlige kvalifikasjoner utvides til også å gjelde de øvrige tjenestegruppene. På dette grunnlag stiller Kirkerådet seg bak forslagene til reviderte kvalifikasjonskrav for diakon, kantor og kateket, med de endringene som tidligere er omtalt.

Spørsmål 6: Øvrige innspill

Vigsling av kirkemusikere

Flere høringsinstanser kommenterer situasjonen for kirkemusikerne, der bare et mindretall av de ansatte som er kvalifisert også er vigslet. *Hamar biskop og bispedømmeråd, Institutt for musikk ved NTNU* og *CREO* har bragt opp dette temaet. *CREO* kommenterer det slik:

Vigsling er en alvorlig handling som forplikter både den vigslede og kirken livet ut. Vigsling er et personlig valg, og det er derfor ikke til å undres over at enkelte kirkemusikere kommer til konklusjonen om at de ønsker å arbeide i kirken som uvigslede medarbeidere. Dette er et syn kirken som arbeidsgiver bør respektere.

Prestetjeneste på fullmakt og behov for arbeid under utdanning

Flere høringsinstanser peker også på utfordringen med tjeneste av personer som ikke er vigslet og ikke har nødvendig kompetanse. Noen høringsinstanser nevnte også behovet for tilpasset vurdering av den enkelte og behov for tilpasset utdanning. *Møre og Bjørgvin bispedømmeråd*

bed om at Kyrkjerådet gjennom disse endringane arbeider vidare med å sikre ein heilskapleg ordning for prestevikarar som kombinerer prestevikarteneste og studie med tanke på framtidig teneste i kyrkja.

Skikkethetsvurdering

Flere av de teologiske utdanningsinstitusjonene peker på utfordringer med å vurdere skikkethet for studenter som ikke følger det vanlige profesjonsløpet til cand.theol. *NLA* skriver:

Skikkethetsforskriftens gyldighet er en utfordring når det gjelder kandidater til prestetjenesten som skal følge alternative, kortere utdanningsløp i praktisk teologi og ikke følger cand.theol. programmet.

Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet er enig i at situasjonen for kirkemusikerne, der bare et mindretall er vigslet, krever nærmere oppfølging. Spørsmålet om vigsling av kantorer er drøftet i Kirkemøtet flere ganger, senest i 2015 (KM 06/15). Det ble da bekreftet at vigsling av

kantor fortsatt skal være en obligatorisk ordning i Den norske kirke. Innspillene i høringen viser imidlertid at det ikke er ro rundt denne saken, og at dagens regelverk i realiteten ikke fungerer slik det var ment fra Kirkemøtets side. Det er imidlertid et sakskompleks som trenger en mer omfattende utredning enn det som er mulig innenfor foreliggende sak.

Når det gjelder situasjonen med prestatjeneste som utøves på fullmakt, og i den forbindelse muligheten for utdanning kombinert med kirkelig tjeneste, sikres dette gjennom ordningen «prest under utdanning». Se neste avsnitt.

Noen av utdanningsinstitusjonene har også tematisert forholdet mellom kvalifisering med alternativ kompetanse og skikkethetsforskriften. Kirkerådet har merket seg at Det teologiske fakultet peker på at skikkethetsforskriften først og fremst er knyttet til profesjonsstudiet i teologi, og at det er tvilsomt om den formelt sett også gjelder for andre utdanninger, selv om disse av kirken på visse vilkår vurderes på lik linje med cand.theol.-graden. Uavhengig av i hvilken grad sikkerhetsforskriften skal legges til grunn, vil Kirkerådet fremheve det viktige ved å kunne utarbeide rutiner for å vurdere skikkethet hos kommende prester og andre vigslede medarbeidere.

5. Tilrettelegging av kompetansebygging for vigslede stillinger

Kirkerådet mener at de forslagene til nytt regelverk som her legges frem vil innebære en forenkling av reglene og dermed potensielt åpne for en større rekruttering til vigslede stillinger. For å få en større effekt av disse endringene, vil det imidlertid være nødvendig med en større grad av tilrettelegging tilpasset andrekarriereløp. En slik tilpasning er alt i gang ved utdanningsinstitusjonene. En egen erfaringsbasert master i teologi som baserer seg på deltidsstudier, er under planlegging og vil kunne tas i bruk kort tid etter innføring av et nytt regelverk. Dette vil delvis involvere en reform også av PTU. Denne kan alt i dag tas på deltid med samlingsbasert undervisning ved Kirkelig utdanningscenter nord (KUN) som er en del av VID. Dermed vil personer som ønsker å kvalifisere seg til prest om kort tid ha et komplett deltidstilbud. Også for kateketstudiet er det lagt til rette for en stor grad av fleksibilitet, noe som har ført til en sterk økning av kateketstudenter de senere år.

I tillegg til dette er det opprettet en partssammensatt arbeidsgruppe som arbeider med forslag til en ordning som foreløpig kalles «Prest under utdanning». Den tar sikte på å legge til rette for at personer som ennå ikke er ferdig kvalifisert for vigsling, vil kunne tilsettes i prestestillinger med kontrakter som forutsetter at deler av stillingen settes av til studier. Slike avtaler eksisterer allerede i flere bispedømmer. Regelverket er i dag imidlertid ikke tilpasset for dette, og det er dermed behov for en samordning og avklaring av de arbeidsrettslige rammene rundt slike avtaler. Arbeidsgruppen ser også av andre grunner behovet for et nasjonalt regelverk. De som tilsettes i denne type stillinger vil måtte forplikte seg til å fullføre nødvendig utdanning. Arbeidsgruppen har foreslått at en slik ordning kan regelfestes ved at tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester får en ny bestemmelse. Denne vil si at dersom det ikke melder seg kvalifiserte søkere til en stilling, kan bispedømmerådet midlertidig omgjøre stillingen til en «Prest under utdanning»-stilling. Dette er tilsvarende bestemmelsen som gjelder for de øvrige tjenestegruppene. Det er fortsatt en rekke forhold ved en slik ordning som må utredes nærmere, men arbeidsgruppen ser et betydelig potensial for rekruttering med en slik type stilling. Arbeidsgruppen har også sett for seg at det er en ordning som krever tett samarbeid med aktuelle læresteder, slik at det kan legges til rette for kurs som optimaliserer kombinasjonen prestestilling og teologiske studier. Arbeidsgruppen har videre drøftet at en «Prest under utdanning»-stilling også i noen tilfeller vil kunne være et alternativ til godkjenning i evalueringsnemnda på grunnlag

av særlige kvalifikasjoner. Kirkerådet tar sikte på å komme tilbake med forslag om en slik ordning til Kirkemøtet i 2022.

Fra 2018 har Kirkerådet finansiert kvalifisering av ansatte i Den norske kirke som menighetspedagoger og kateketer, organisert av KA og Fagutvalg for kirkelig undervisning (FKU). Programmet retter seg mot undervisningsansatte og skjer i samarbeid med deres arbeidsgivere. Programmet har gått i 5 semestre, og etterspørselen er økende. Det er per våren 2021 45 personer i masterprogrammet til kateket og 25 personer som er i prosess for å kvalifisere seg til menighetspedagog. Når flere kateketer de siste årene har søkt evalueringsnemnda og ønsker å utdanne seg til prestatjeneste, øker behovet for kvalifisering av kateketer. At kirkelig ansatte går over i andre stillinger på denne måten, fungerer godt så lenge kirken har ordninger som sikrer at ikke en annen ansattgruppe tappes for kvalifiserte medarbeidere.

På bakgrunn av den gode effekten av midlene til kvalifisering som kateket eller menighetspedagog, og som en del av utviklingen av diakonien i Den norske kirke, tildelte Kirkerådet i 2021 en million kroner til masterstudier for diakonimedarbeidere ansatte i Den norske kirke. Per 2021 er det ansatt 80 diakonimedarbeidere i Den norske kirke. Disse utgjør litt mer enn 25 % av de ansatte i diakonstillinger. Stipender kan bidra til at flere av disse kan ta master i diakoni og kvalifisere for vigsling. Midlene vil deles ut over flere år.

Kirkerådet ser også behov for å utrede stipender for de som tar teologiske studier som andrekarriere. Noen av disse vil kunne omfattes av en ordning med «Prest under utdanning», som kan inkludere stipend. Andre vil av ulike grunner ikke kunne eller ønske å jobbe som prest parallelt med teologisk utdanning. En utredning kan vise om en stipendordning kan bidra til at disse får fullført teologisk utdanning raskere, og dermed raskere kan komme ut i prestatjeneste.

Det er også behov for å utrede stipender til kvalifisering av kirkemusikere.

6. Forslag til reviderte kvalifikasjonskrav for vigslende stillinger – merknader til de ulike regelverk

For framtidig tolkning av regelverket gis det her noen merknader til de ulike regelverkene.

Prest

Kvalifikasjonskravene er fastlagt i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester § 3, og erstatter §§ 2, 3 og 5 i forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som prest i Den norske kirke. I tillegg til kompetansekravene er det et krav for tilsetting at vedkommende er medlem av Den norske kirke i henhold til kirkeordningen § 40, jf. tjenesteordning for biskoper § 11 a, samt at vedkommende behersker norsk språk slik det er regulert i mållovas⁸ regler for statstjenesten, jf. kirkeordningen § 42 fjerde ledd.

Profesjonsstudiet i teologi er et seksårig studium (360 studiepoeng) som gir rett til å bruke tittelen *cand.theol. (candidatus/candidata theologiae)*. Det er i dag fire institusjoner som har rett til å tildele graden *cand.theol.*: Det teologiske fakultet ved

⁸ Fra 1. januar 2022 blir denne loven avløst av språklova, som ble vedtatt av 8. april og kunngjort 21. mai 2021.

Universitetet i Oslo, MF vitenskapelige høyskole, VID vitenskapelige høyskole og NLA Høyskolen. Disse institusjonene kan også vurdere teologisk utdanning fra andre institusjoner og uttale om denne i innhold og omfang tilsvarende en norsk cand.theol.-grad, eventuelt hva som må suppleres.

Personer som har fylt 35 år på tidspunktet for tilsetning i Den norske kirke, kan også kvalifisere seg på et alternativt grunnlag. *For det første* kreves da utdanning på mastergradsnivå eller tilsvarende. Det stilles ikke spesielle krav til innholdet i mastergraden.

For det annet kreves teologiske fag tilsvarende 120 studiepoeng. Disse kan enten være regnet inn i mastergraden eller de kan, enten delvis eller fullstendig, avlegges i tillegg til en mastergrad. De er presisert til å være innen teologiens teologiske hoveddisipliner. Med dette menes studier i Det gamle og Det nye testamentet, kirkehistorie og systematisk teologi. Innenfor disse disiplinene presiseres det ytterligere at noen bestemte tema skal være dekket; studier i Det nye testamente og lutherske bekjennelsesskrifter. Minst 30 studiepoeng må være avlagt på mastergradsnivå, og disse poengene kan ikke være en del av den praktisk-teologiske utdanningen. Grunnleggende kunnskaper i nytestamentlig gresk kan inngå i beregningen av studiepoeng innen teologiske fag.

For det tredje kreves fullført praktisk-teologisk utdanning (PTU). Denne skal tilsvare 60 studiepoeng. Også PTU kan tas helt eller delvis innenfor rammen av en mastergrad. Utdanningsinstitusjonene avgjør om tidligere arbeidspraksis vil gi mulighet for fritak fra deler av PTU. Kirkerådet mener relevant arbeidserfaring i minst tre år, bør gi grunnlag for slikt fritak. Relevant arbeidserfaring betyr i denne sammenheng først og fremst arbeid i en lokal menighet med oppgaver som tangerer presteoppgaver.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende endring i § 3 i nåværende tjenesteordning for menighetsprester:

§ 3. *Som prest kan tilsettes person som:*

1. *har rett til å bruke tittelen cand.theol. og i eller utenfor denne graden har fullført praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høyskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad eller*
2. *har fylt 35 år på tidspunkt for tilsetning, har fullført mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden*
 - a. *120 studiepoeng, hvorav 30 på mastergradsnivå, innen de tradisjonelle teologiske hoveddisipliner, hvor områdene Det nye testamente og lutherske bekjennelsesskrifter skal være dekket og*
 - b. *praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høyskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad.*
3. *er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner.*

Personer som er vigslet til prest i et annet kirkesamfunn, kan i henhold til tjenesteordning for biskoper § 8 femte ledd tilsettes som prest i Den norske kirke etter egne regler gitt av Kirkerådet.

Kateket

Kravet til mastergrad videreføres, men presiseres ikke lenger gjennom en fordypning. Profilen på graden kommer til uttrykk ved de konkrete kravene som stilles til innhold. Disse kravene kan oppfylles både innenfor en mastergrad eller i tillegg til en allerede fullført grad.

Innholdsmessig er kravet for de første 80 studiepoengene faglig fordypning i teologiske fag. Som for prest er disse presisert til å være innen de teologiske hoveddisipliner.

Videre er 90 studiepoeng faglig fordypning i pedagogikk og kateketiske fag. Disse er fordelt på en måte som åpner opp for ulike varianter av pedagogiske komponenter. Minimum 30 studiepoeng skal være i allmenn pedagogikk. Disse kan så bygges på med ytterligere 30 studiepoeng pedagogikk, som kan være enten allmenn pedagogikk eller kateketikk, tettere knyttet opp til en kirkelig kontekst, eller en kan velge formidlingsfag eller praktisk-teologiske fag. Formidlingsfag knytter seg i første rekke til formidling av ulike kunstuttrykk, og hører nærmere til de praktisk-estetiske fag.

Minimum 30 studiepoeng er praktisk-teologisk utdanning som er relevant for tjenesten som kateket. Med dette menes en fast krets med praktisk-teologiske emner med særlig vekt på det kateketiske og inkludert veiledet profesjonspraksis. Det forutsettes at disse emnene gis på mastergradsnivå. Som nevnt over, vil det også være mulig med en ytterligere fordypning i praktisk-teologiske fag. En person med PTU for prest vil dermed ha dekket vesentlige deler av de 60 studiepoengene som går utover den pedagogiske biten.

Dersom det ikke melder seg kvalifiserte kandidater til en kateketstilling, kan bispedømmerrådet vedta å omgjøre stillingen midlertidig til en annen stilling innenfor kirkelig undervisning i de stillingene som mottar økonomisk tilskudd fra bispedømmerrådet. Det vil da ligge som en forutsetning for at et slikt tilskudd videreføres, at den som blir tilsatt innen rimelig tid må ha anledning til å kvalifisere seg for å kunne vigsles til kateket. Dette bør reflekteres i arbeidsavtalen, og den som tilsettes må få sin tjeneste tilrettelagt slik at det lar seg gjøre å gjennomføre en videreutdanning.

Kirkerådet foreslår på dette grunnlag en endret § 4 i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kateketer:

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som kateket kan tilsettes person som:

1. har mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden:

- a) 80 studiepoeng teologiske fag,*
- b) 30 studiepoeng allmenn pedagogikk,*
- c) 30 studiepoeng innenfor fagområdene pedagogikk, formidlingsfag eller praktisk-teologiske fag og*
- d) 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som kateket, og med veiledet praksis.*

eller

2. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslende stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner

eller

3. tidligere er vigslet til kateket eller var kvalifisert til vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kateket, kan bispedømmerrådet for stillinger der rådet yter tilskudd, godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen kirkelig undervisning. Et vilkår for videre tilskudd er at arbeidsforholdene tilrettelegges slik at den tilsatte gis anledning til videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

Diakon

Utdanningskravet for diakoner er mastergrad som kan bygge på en vifte av ulike bachelorgrader. Utvalget av utdanninger på bachelornivå er noe utvidet i forhold til tidligere, og inneholder nå en treårig fagutdanning innen helse- eller sosialfag, samfunnsfag, praktisk-kirkelige fag eller pedagogisk utdanning av minst tre års varighet.

En sentral del av diakonutdanningen er opparbeidelse av relasjonskompetanse. Dette skjer blant annet gjennom omfattende krav til veiledet praksis. I de tre tradisjonelle fagutdanningene som danner grunnlag for en diakonmaster er denne kompetansen ivaretatt. Det samme gjelder for praktisk-kirkelige utdanninger. For å sikre en tilstrekkelig praksiskompetanse også i andre bachelorgrader, er dette likevel presisert. Dersom bachelorgraden ikke inneholder et vesentlig element av veiledet praksis, kan dette kompenseres med minimum tre år relevant arbeidserfaring. Det betyr i denne sammenheng diakonalt arbeid i en menighet eller tilsvarende.

Tidligere minstekrav om 30 studiepoeng teologiske emner for diakon, videreføres. Disse forutsettes tatt på masternivå. Den teologiske skoleringen forutsettes å inneholde emner fra de tradisjonelle teologiske hoveddisiplinene.

Videre inneholder mastergraden 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning som er relevant for diakontjenesten. Også denne skal inneholde veiledet profesjonspraksis for diakoner.

Cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning, er videreført som alternativt grunnlag for å bli vigslet til diakon. I tillegg stilles krav om diakonale emner, 30 studiepoeng. For en prest som ønsker å vigsles til diakon betyr dette i praksis en vridning fra et krav om praktisk-diakonal utdanning inkludert veiledet praksis til et større rom for diakonifaglig fordypning.

Dersom det ikke melder seg kvalifiserte kandidater til en diakonstilling, kan bispedømmerrådet vedta å omgjøre stillingen midlertidig til en stilling som diakonimedarbeider i de stillingene som mottar økonomisk tilskudd fra bispedømmerrådet. Det vil da ligge som en forutsetning for at et slikt tilskudd videreføres, at den som blir tilsatt innen rimelig tid må ha anledning til å kvalifisere seg for å kunne vigsles til diakon. Dette bør reflekteres i arbeidsavtalen, og den som tilsettes må få sin tjeneste tilrettelagt slik at det lar seg gjøre å gjennomføre en videreutdanning.

Kirkerådet foreslår følgende ny § 4 i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for diakoner:

§ 4. Kvalifikasjonskrav

Som diakon kan tilsettes person som:

- 1. har mastergrad med en 3-årig bachelorgrad eller tilsvarende kompetanse innenfor helsefag, sosialfag, praktisk-teologiske fag, samfunnsfag eller*

pedagogiske fag og i eller utenfor bachelorgraden ha vært gjennom veiledet praksis samt i eller utenfor mastergraden har

c) 30 studiepoeng i teologiske emner og

d) 30 studiepoeng praktisk-teologisk utdanning relevant for tjenesten som diakon og med veiledet praksis.

eller

2. har cand.theol.-grad, inkludert praktisk-teologisk utdanning samt diakonifaglige emner 30 studiepoeng.

eller

3. er godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslende stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner.

eller

4. er vigslet til diakon eller var kvalifisert for vigsling på det tidspunkt utdanningen var fullført.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til diakon, kan bispedømmerådet for stillinger der rådet yter tilskudd, godkjenne at stillingen midlertidig omgjøres til annen stilling innen diakoni. Et vilkår for videre tilskudd er at arbeidsforholdene tilrettelegges slik at den tilsatte gis anledning til videreutdanning for å kvalifisere seg for vigsling.

Kantor

Kvalifikasjonskravene for kantor er i det store og hele som tidligere. Den primære utdanningen er en fireårig utøvende bachelor i kirkemusikk. Alternativt kan bachelorgraden i kirkemusikk være treårig og ha i tillegg emner i musikk, teologi, pedagogikk eller diakoni. Denne varianten kan også tilbys som en helhetlig pakke, slik at de øvrige fagene er integrert med de kirkemusikalske til et helhetlig fireårig tilbud.

Videre kan en fireårig bachelorgrad i allmenn musikk bygges på med kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng. Dette er vesentlig tenkt for dem som har en musikkutdanning fra før, og som ønsker å omskolere seg til kirkemusiker.

Rammebestemmelsene gir ingen spesifikk definisjon av hva som karakteriserer kirkemusikalsk utdanning. En kantor skal som et utgangspunkt kunne svare på de musikalske rammer kirken har satt, både med hensyn til instrumentbruk, ledelse av kirkemusikken og bruk av ulike sjangre. Det innebærer for det første god beherskelse av orgelspill. Gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger tilsier også en god innsikt i liturgisk spill samt fagene liturgikk og hymnologi. Det er videre et krav om en grundig opplæring i korledelse. Disse fagene vil dermed sette rammene for hva som gir utdanningen en kirkemusikalsk karakter.

Videre bør utdanningen reflektere den sjangermessige bredde en kantor bør beherske. De musikalske ressurser Den norske kirke har vedtatt for bruk (i første rekke salmebok og liturgisk musikk) stiller store krav til kirkemusikalsk breddekunnskap. Her finnes alt fra klassiske koraler til moderne gospel, fra gregorianske hymner til jazz og andre moderne rytmiske uttrykk. Det vil innenfor denne bredden være rom for ulik sjangermessige profil i utdanningen.

Kirkerådet foreslår følgende ny § 4 i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for kantor:

§4. Kvalifikasjonskrav

Som kantor kan tilsettes person som har:

1. fire års kirkemusikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng eller:
2. tre års grunnutdanning i kirkemusikk samt tillegg i musikk, teologi, pedagogikk eller diakoni tilsvarende 60 studiepoeng - i tillegg eller integrert eller
3. minst fire års musikkutdanning, tilsvarende 240 studiepoeng, samt kirkekunnskap og kirkemusikalske emner tilsvarende 60 studiepoeng. eller
4. blitt godkjent etter regler om godkjenning av personer til vigslede stillinger på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner, jf. der §§ 3 og 4.

Utdanningen må inkludere veiledet praksis i menighet.

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til kantor, kan arbeidsgiver tilsette organist. Den tilsatte skal få tilbud om å få avsatt tid til videreutdanning.

Regler for godkjenning på bakgrunn av særlige kvalifikasjoner

Til § 2: Kirkerådet kontakter i forkant de ulike instansene med forespørsel om hvem de vil oppnevne til evalueringsnemnda. Med bakgrunn i innkomne svar oppnevner Kirkerådet to medlemmer med varamedlemmer, som bl.a. ivaretar god kjønnsbalanse i nemnda. Når det gjelder de ulike fagorganisasjonene, møter et medlem som representerer profesjonen til den søknaden som behandles. Presteforeningen oppnevner et medlem med varamedlem for prester, Kirkelig undervisningsforbund for kateketer, Det norske diakonforbund for diakoner og Creo for kantorer.

Til § 3: Muligheten for å søke om fritak fra de alminnelige kvalifikasjonskravene er en unntaksregel hvor personlig utrustning, kompetanse og erfaring til sammen gir grunn til å dispensere for mangelen på formelle teologiske kompetansekrav. Dersom den det søkes for også har formell kompetanse på et høyere nivå, vil det være noe lettere å veie opp for dette. Samtidig må en søknad også gjøre rede for hva som er til hinder for at omsøkte ikke eller vanskelig kan oppfylle kravet til alminnelig kompetanse.

Vilkår for søknaden er at det foreligger helt særlige grunner. Biskopen vurderer hva som faller inn under et slikt kriterium, og gir i søknaden en begrunnelse for dette. De særlige grunnene må oppfylle to typer kriterier. Vedkommende må *for det første* ha forutsetninger for prestetjenesten utover det vanlige. Det er da ikke nok at vedkommende ville kunne fungere godt som prest. Ordningen skal gi kirken mulighet til å ta i bruk personer med helt spesielle evner og erfaringer til vigslet tjeneste. Det skal *for det annet* foreligge «særlige kirkelige behov». Med det skal forstås særlige behov som nettopp den det søkes for har spesielle forutsetninger for å løse. Mangel på vigslede medarbeidere som sådan er altså ikke nok til å kunne godkjennes. Særlige kirkelige behov vil typisk kunne være en særlig tilknytning og kompetanse knyttet til deler av samfunnslivet som kirken kan trenge bedre kontakt med; en tilknytning til bestemte språklige og/eller etniske grupper, en særlig og langvarig kompetanse innenfor deler av kirkens arbeid, for eksempel innen misjonsvirksomhet. Disse behovene kan unntaksvis være lokalt betinget, men den som godkjennes må kunne virke i hele kirken.

Til § 4: Etter godkjenning i evalueringsnemnda, må kandidaten fullføre praktisk-teologisk utdanning. Dersom kandidaten ikke fra før har utdanning på bachelornivå med en teologisk fordypning, vil PTU ikke kunne fullføres på vanlig måte. Kirkerådet vil gi egne regler for gjennomføring av et praktisk-teologisk kurs for denne gruppen, som gir rett til å bli vigslet. Det forutsettes at første semester av PTU for prester kan gjennomføres på vanlig måte. Det innebærer at man på forhånd må ha gjennomført 60 studiepoeng teologiske emner eller annen utdanning som tilsvarer dette.

Til § 5: Forvaltningsloven gjelder for vedtak gjort i evalueringsnemnda, jf. kirkeordningen § 42 første ledd. Vedtak i nemnda betraktes som enkeltvedtak, og klage behandles i henhold til forvaltningsloven § 28. Klageretten ligger hos den biskopen som har levert søknad. Den det blir søkt for har ikke selvstendig klagerett, og det er en innskrenkning av forvaltningsloven § 28 første ledd, hvor enkeltvedtak kan påklages av personer med rettslig klageinteresse.

Klageorgan er Kirkerådets arbeidsutvalg, som tiltres av den felles vararepresentanten for utdanningsinstitusjonene. Dersom vararepresentanten deltok i nemndas behandling, er det det fraværende medlemmet som deltar i klagebehandlingen.

Kirkerådets behandling

Under Kirkerådets møte 23.-24. september fremsatte Linn Hummelvoll følgende forslag til vedtak:

Vedtakspunkt 12 strykes

Forslaget falt mot fem stemmer.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Dersom Kirkerådet skal tilby praktisk-teologisk utdanning for prester som ikke er kvalifisert til å studere det ordinære avsluttende praktikum ved studiestedene, viser foreløpige beregninger at dette vil kunne koste anslagsvis kr 600 000 per avholdte kurs. Det antas som realistisk at slike kurs kan avholdes hvert annet år, og ordningen vil bli evaluert etter at kurset er tilbudt tre ganger. Kirkerådet vil fortsatt inneha spesialisert kompetanse for forvaltning og rådgivning knyttet til regelverket. Saken har for øvrig ikke økonomiske eller administrative konsekvenser i forhold til dagens regelverk.